

Humana

2023-06-09

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Humana Assistans remissyttrande över SOU 2023:9

Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans

Diarienumr S2023/00990

Humana Assistans AB (härefter endast "Humana Assistans") är Sveriges ledande aktör inom personlig assistans. Humana Assistans är en del av Humana AB som är ett ledande nordiskt omsorgsföretag som, utöver personlig assistans, erbjuder tjänster inom individ- och familjeomsorg, äldreomsorg och bostäder med särskild service enligt LSS. Humana har 20 000 engagerade medarbetare i Sverige, Norge, Finland och Danmark som utför omsorgstjänster till 10 000 människor. Vi arbetar efter visionen "Alla har rätt till ett bra liv".

Humana Assistans synpunkter

Sammanfattning

Humana Assistans tillstyrker utredningens förslag att det ska vara ett statligt huvudmannaskap för all personlig assistans. Systemet med två huvudmän för den personliga assistansen har gjort det onödigt komplicerat för alla som på något sätt berörs av insatsen personlig assistans. Med ett statligt huvudmannaskap ökar förutsättningarna att uppnå lagstiftningens syfte, att den enskilde ska kunna leva så likt andra som möjligt, eftersom de inlåsnings effekter som uppstår när stödet är knutet till bosättning i en viss kommun försvinner.

Humana Assistans är även positiva till att sjuklönekostnader i fortsättningen ska ingå det statliga schablonbeloppet. Systemet med att kommunen ska finansiera sjuklönekostnader i en annan verksamhet medför onödig administration utan att fördenskull ge några fördelar som motiverar en sådan hantering. Den föreslagna höjningen för att kompensera för de ökade kostnaderna är emellertid för lågt räknad. Humana Assistans föreslår att schablonbeloppet höjs med 6,35 kr (2022 års nivå).

När det gäller kvalificeringen för att komma ifråga för en statlig assistansersättning har utredningen ett antal olika förslag för hur det skulle kunna se ut. Humana Assistans vill här lägga fram ett annat förslag som enligt Humana Assistans uppfattning ligger närmare lagstiftarens ursprungliga intentioner med insatsen personlig assistans. Humana Assistans föreslår, utöver tillhörighet till svensk socialförsäkring och LSS personkrets, att ingen lägsta

gräns för grundläggande hjälpbehov ska uppställas, men däremot ett sammanlagt hjälpbehov på minst 20 timmar per vecka för att det ska föreligga rätt till assistansersättning.

Humana Assistans är positiva till att Försäkringskassan även tar över ansvaret för tillfälliga beslut om assistansersättning. För att personer som har behov av personlig assistans inte ska riskera att stå utan en viktig insats vid akuta behov föreslår Humana Assistans att Försäkringskassan redan i personens grundbeslut ska kunna bevilja rätt till tillfälligt utökad personlig assistans vid vissa händelser. Till exempel om personen på grund av sjukdom eller annan anledning inte är i den verksamhet som annars ansvarar för att grundläggande och andra personliga behov tillgodoses.

Humana Assistans föreslår också vissa begränsningar för när Försäkringskassan ska få besluta om återbetalning av assistansersättning. Humana Assistans anser att Försäkringskassan inte ska få besluta om återbetalning om den utbetalda assistansersättningen använts till personlig assistans enligt det beslut som gällde vid tidpunkten för utförandet.

Slutligen anser Humana Assistans att det behöver tillsätts en utredning som närmare granskar vilken roll och funktion assistansanordnaren har i relation till kommunen, Försäkringskassan och den assistansberättigade. I utredningen bör särskilt tydliggöras vilket ansvar anordnaren har i förhållande till att assistansbeslutet är korrekt och att det i lagtext tydliggörs vad som utgör ett väsentligt ändrat förhållande där anmälningsplikt för anordnare föreligger.

4. Ett statligt huvudmannaskap är att föredra framför alternativen

Humana Assistans tillstyrker utredningens förslag att staten ska vara ensam huvudman för den personliga assistansen. Genom ett statligt huvudmannaskap ökar möjligheten till en rättssäker och förutsebar hantering av den personliga assistansen. Ett statligt huvudmannaskap minskar också risken för att lika fall behandlas olika beroende på var i landet den assistansberättigade personen bor. Genom ett statligt huvudmannaskap försvinner också den inlåsningsseffekt som ett kommunalt huvudmannaskap per automatik orsakar eftersom den assistansberättigade inte längre blir av med sitt beslut om hen flyttar över kommungränsen.

4.5.3 Staten ska ansvara för ansökningar om tillfälligt utökad assistans

Utredningen föreslår att Försäkringskassan tar över ansvaret för att bevilja tillfälligt utökad personlig assistans. Humana Assistans tillstyrker förslaget och vill även uppmärksamma att kommunens ansvar för tillfälliga beslut inte enbart handlar om tillfälliga utökningar. Kommunen ansvarar även för att tillfälligt besluta om personlig assistans i avvaktan på Försäkringskassans utredning och beslut om assistansersättning.

Försäkringskassan har redan idag möjlighet att interimistiskt bevilja assistansersättning. Det är emellertid något som tillämpas ytterst restriktivt. När Försäkringskassan ensamt ska vara huvudman för den personliga assistansen finns sannolikt anledning att använda sig av interimistiska beslut mer frekvent än tidigare eftersom kommunerna inte längre har något ansvar för att tillfälligt bevilja personlig assistans.

Något som är viktigt att säkerställa är att den som beviljats eller verkställt ett tillfälligt eller interimistiskt beslut om assistansersättning inte drabbas av återkrav om Försäkringskassan vid ett senare tillfälle beslutar att avslå ansökan om assistansersättning. Utbetalningen kan inte anses vara felaktig om den baseras på Försäkringskassans beslut och mottagaren av ersättning borde inte heller skäligen inse att något varit felaktigt.

Eftersom tillfälliga beslut är just tillfälliga bör det inte uppställas något krav på att omfattningen av de grundläggande eller andra personliga behov ska uppgå till någon viss tidsmässig omfattning för att assistansersättning ska kunna beviljas.

En annan situation som måste klargöras när Försäkringskassan får ansvar för tillfälliga beslut är hur tillfälliga men akuta behov av personlig assistans ska hanteras. I nuläget tvingas assistansanordnare, som egentligen enbart ska verkställa redan fattade beslut, utföra assistans redan innan beslutet fattats och utan garanti för att få sina kostnader täckta. Det beror på att behovet uppstår akut och assistanstagaren inte kan vänta på att få det tillgodosett samtidigt som myndigheten behöver lång tid för att utreda rätten till och omfattningen av insatsen. Det finns en övertro hos lagstiftaren att kommunen står beredd att bevilja och utföra alternativa insatser i det glapp som uppstår vid oförutsedda händelser. Personer som valt en privat assistansanordnare är många gånger beroende av att anordnaren vågar ta risken att utföra en insats som kanske inte kommer att få någon ekonomisk kompensation.

Det finns ingen anledning att förvänta sig att Försäkringskassan kommer att agera snabbare än vad kommunerna i nuläget gör. Det bör därför övervägas om Försäkringskassan redan i grundbeslutet ska fatta beslut om hur tillfälliga behov ska tillgodoses. Det skulle till exempel kunna göras på samma sätt som Försäkringskassan redan idag i grundbeslutet om assistansersättning ska ta ställning till om det föreligger rätt att behålla assistansersättningen vid kortare sjukhusvistelse. Till exempel för personer som går i skolan eller har daglig verksamhet, men inte har rätt att behålla assistansersättningen i dessa verksamheter som samtidigt har behov av assistans i alla andra sammanhang, bör det automatiskt föreligga rätt till assistansersättning motsvarande en "ledig dag" om personen är frånvarande från verksamheten på grund av sjukdom eller annan anledning.

4.5.4 Vid ett statligt huvudmannaskap ska arbetsgivarna ansvara för sina assistenters sjuklönekostnader

Humana Assistans delar utredningens uppfattning att sjuklönekostnader bör ingå i assistansersättningens schablonbelopp. Det är rimligt att det är arbetsgivaren som ansvarar för kostnader kopplade till de anställda. Genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete kan assistansanordnaren dessutom till viss del påverka kostnaderna.

Dagens system, där kommunen utreder och beslutar om sjuklöneersättning för assistansanordnarens sjuklönekostnader är administrativt betungande för såväl assistansanordnarna som för kommunerna och medför att samhällets kostnader för sjuklöner blir högre än vad de hade behövt vara.

Utredningen föreslår att sjuklönekostnader ska ersättas med 4,35 kr utifrån 2022 års schablonbelopp. Beloppet är för lågt räknat och kommer inte att täcka de faktiska sjuklönekostnader som assistansverksamheterna har. Humana Assistans anser att sjuklönekostnaderna ska ersättas med 6,35 kr per timme utifrån 2022 års beräkning. Humana Assistans vill här betona att schablonbeloppet för den statliga assistansersättningen under många år fått en höjning som kraftigt understiger löneökningarna i branschen. Därtill har vi nu en kraftig inflation som ytterligare driver på krav om löneökningar.

För assistansanordnaren är schablonbeloppet verksamhetens enda intäkt. Schablonbeloppet ska täcka samtliga kostnader för den personliga assistansen och cirka 90 % av schablonbeloppet utgör redan idag lön- och lönebikostnader.

Assistansanordnaren har ytterst begränsade möjligheter att omfördela eller spara på sina utgifter. Om assistansanordnare ska få utrymme att kvalitetssäkra den personliga assistansen är det ytterst staten, som är den som beslutar om schablonbeloppets storlek, som måste säkerställa att schablonbeloppet räcker för att assistansanordnaren ska kunna uppfylla de krav som myndigheterna uppställer.

4.5.5 Kommunen ska även fortsättningsvis ansvara för att utföra assistans om den enskilde begär det

Humana Assistans delar utredningens uppfattning att kommunen även fortsättningsvis ska ansvara för att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Att den enskilde alltid ska kunna påkalla kommunens basansvar innebär inte att assistansanordnaren kan välja att varaktigt avstå från att verkställa en del av den assistansberättigades beslut.

Basansvaret syftar till att säkerställa att den som har behov av personlig assistans också ska få sina hjälpbehov tillgodosedda även om den valda anordnaren av någon anledning inte klarar av att verkställa beslutet. Humana Assistans vill i detta sammanhang och på förekommen anledning framhålla att utmaningar kopplat till verkställighet inte enbart gäller för små och mellanstora assistansanordnare. Även hos de större aktörerna kan det uppstå situationer där ett beslut om personlig assistans av någon anledning inte kan verkställas. För

att inte den enskilde ska riskera att stå utan hjälp är det viktigt att kommunens basansvar omfattar alla uppkomna situationer. Basansvaret är inte ett skydd för anordnaren och inte heller beroende av anordnarens storlek. Basansvaret är ett skydd för den enskilde assistansanvändaren.

5. En kvalifikation för personlig assistans

Utredningen föreslår 3 alternativa kvalifikationsgrunder för rätt till assistansersättning.

1. Rätten till assistansersättning utgår från samma kvalifikationsgrunder som kommunerna tillämpar idag.
2. Rätten till assistansersättning grundas på att grundläggande behov minst uppgår till 3 timmar per vecka samt att det sammanlagda behovet minst ska uppgå till 20 timmar per vecka.
3. Rätten till assistansersättning förutsätter att grundläggande behov ska uppgå till minst 7 timmar per vecka.

När det gäller utredningens förslag förespråkar Humana Assistans alternativ 2. Humana Assistans har emellertid ett annat förslag till kvalifikation som enligt Humana Assistans ligger närmare lagstiftarens ursprungliga intentioner för insatsen personlig assistans.

När insatsen personlig assistans infördes gjordes ingen skillnad mellan grundläggande och övriga behov. För rätt till insatsen fanns inget krav på att stödbehovet skulle ha en viss tidsmässig omfattning dock hade tidsfaktorn viss betydelse eftersom ett högre sammanlagt stödbehov talade för att det förelåg rätt till personlig assistans.¹

När grundläggande behov infördes som kvalifikationsgrund var det framförallt för att kunna separera vem som skulle få sitt beslut med kommunen som huvudman och vem som skulle få sitt beslut med staten som huvudman. Det var vid denna tidpunkt som det blev avgörande att beräkna den exakta tidsmässiga omfattningen av de grundläggande behoven eftersom gränsdragningen gick vid 20 timmar grundläggande behov per vecka.

Genom åren har såväl vad som utgör grundläggande behov som hur de grundläggande behoven ska beräknas starkt varierat. Såväl kommuner som Försäkringskassan har i sin tillämpning av lagstiftningen successivt begränsat de grundläggande behoven. Alla grundläggande behov har påverkats av detta och Humana Assistans har i verksamheten sett förslag till beslut och beslut där Försäkringskassan endast räknat tiden att föra mat till munnen och där "tugga och svälja maten" inte ingår i det grundläggande behovet måltider.

Det grundläggande behovet "måltider" utgjorde från början inte enbart att föra maten till munnen (eller sondnäring till kroppen) utan även att ställa i ordning före och efter måltiden. "Personlig hygien" var inte enbart att hålla kroppen fri från smuts och ohälsosamma ämnen utan även till exempel hjälp att raka sig,

¹ Prop. 1992/93:159 s. 175.

smörja in sig efter duschen och "av- och påklädning" var inte endast kläderna närmas kroppen utan alla kläder, dvs. både inne- och ytterkläder.

Det är uppenbart att minutjakten för grundläggande behov helt gått överstyr. Humana Assistans har sett exempel där myndigheten beräknar det grundläggande behovet så lågt som 30 sekunder. Personlig assistans syftar till att människor med omfattande funktionsnedsättning ska kunna leva som andra. Att i detalj bedöma och beräkna grundläggande behov ner på sekundnivå bidrar på inget vis till att göra det möjligt att uppnå syftet med lagstiftningen. Att leva som andra är så mycket mer än att tillgodose sina grundläggande behov och handlar om att få vara en fullvärdig medborgare som är delaktig i samhället och inte bara någon som blir föremål för samhällets (punkt)insatser.

I och med införandet av enbart en huvudman för den personliga assistansen finns det inte längre någon anledning att så i detalj nagelfara just de grundläggande behoven. Det spelar inte någon roll om de grundläggande behoven är mer eller mindre än 20 timmar per vecka.

Humana Assistans föreslår att rätten till personlig assistans, den så kallade "kvalifikationen", istället bestäms utifrån följande steg.

1. Personen ska ha tillhörighet till svensk socialförsäkring.
2. Personen ska ha tillhörighet till LSS personkrets.
3. Det ska föreligga behov av hjälp med ett eller flera grundläggande hjälpbehov.
4. Det sammanlagda stödbehovet ska ha en viss tidsmässig omfattning. Förslagsvis minst 20 timmar per vecka.

Humana Assistans anser att denna modell bättre svarar mot lagstiftarens ursprungliga intentioner för insatsen personlig assistans. Genom att lyfta bort den ingående detaljgranskningen av mycket privata hjälpbehov behöver den som ansöker om personlig assistans inte utstå lika integritetskränkande bedömningar när rätten till personlig assistans ska utredas av Försäkringskassan. Kravet på förekomst av grundläggande behov innebär emellertid att insatsen personlig assistans fortfarande är förbehållen de personer som har de mest omfattande hjälpbehoven. Att sätta en minimigräns för det sammanlagda stödbehovet ökar också förutsättningarna att beslutet ska kunna verkställas med tillräcklig kvalitet. Stödbehov på i genomsnitt mindre än 20 timmar per vecka, där stödet ska tillgodoses i form av punktinsatser vid olika tidpunkter på dygnet, har mer karaktären av hemtjänst.

7.5.2 Ett förtydligande av god kvalitet i personlig assistans

Humana Assistans välkomnar ett förtydligande och en reglering av vad som avses med god kvalitet inom personlig assistans. Humana Assistans delar utredningens uppfattning att god kvalitet ska ha sin utgångspunkt i den enskildes självbestämmanderätt och att det är den assistansberättigade som, inom lagens gränser, ska bestämma var, när, hur och till vad den personliga assistansen ska användas.

Att den enskilde ges möjlighet till det som är själva syftet med den personliga assistansen, dvs. att den assistansberättigade själv kan välja hur hen vill leva sitt liv, innebär emellertid vissa utmaningar. Särskilt de senaste åren anser Försäkringskassan återkommande att det har inträffat ändrade förhållanden som påverkar den enskildes rätt till assistansersättning utan att vare sig den assistansberättigade eller någon annan uppfattat att det skulle vara fråga om någon förändring för den enskilde.

Innan lagstiftaren beslutade att stoppa Försäkringskassans möjlighet att genomföra tvåårsomprövningar av den enskildes beslut om assistansersättning vad det sällsynt att en omprövning av beslutet genomfördes med anledning av ändrade förhållanden. Detta trots att det kunde gå långt mycket mer än två år mellan de så kallade tvåårsomprövningarna.

Nuförtiden krävs det att Försäkringskassan uppmärksammar någon form av ändrat förhållande för att ett beslut om assistansersättning överhuvudtaget ska kunna omprövas. Humana Assistans har noterat att Försäkringskassan allt oftare anser att det har inträffat ett ändrat förhållande som öppnar upp för omprövning av den enskildes assistansbeslut. Försäkringskassan beslutar därefter om att minska eller helt dra in rätten till assistansersättning samt att den enskilde eller dennes assistansanordnare retroaktivt ska återbetala assistansersättning som redan förbrukats av den personliga assistans som den enskilde har fått under tiden som beslutet fortfarande gällde.

Av Försäkringskassans vägledning framgår att Försäkringskassan redan nu anser att den assistansberättigade själv ska få bestämma var, när och hur den beviljade ersättningen ska användas *så länge den används till personlig assistans*. Den assistansberättigade måste inte använda ersättningen så som den har beräknats i beslutet. Däremot måste den assistansberättigade (eller i förekommande fall assistansanordnaren) anmäla till Försäkringskassan om behovet av personlig assistans har minskat.²

Att bedöma och beräkna rätten till assistansersättning är en grannlaga uppgift. Försäkringskassan behöver ofta flera månader för att bedöma huruvida ett ändrat förhållande påverkar rätten till ersättning. Därtill så är personlig assistans alltifrån avancerad hjälp med åtgärder som är direkt avgörande för liv och hälsa till att "bara" vänta och finnas tillhands för det fallet att ett assistansbehov kan komma att uppstå. Den beviljade ersättningen kan alltså användas på många olika sätt och hela tiden utgöra personlig assistans.

Försäkringskassan kan inte heller svara på frågan om vad som är ett ändrat förhållande utan hänvisar till att det måste bedömas från fall till fall. Bedömningsutrymmet är väldigt stort. De exempel på vad som utgör ändrade förhållanden, och som regleras i 110 kap. 46 § Socialförsäkringsbalken ("SFB") utgör inte någon uttömmande uppräkningslista och syftar till att täcka in ändrade förhållanden för samtliga socialförsäkringsförmåner. Det finns således exempel på ändrade förhållanden i paragrafen som saknar betydelse för assistansersättning (t.ex. förmögenhetsförhållande) medan det finns andra

² Försäkringskassans vägledning 2003:6, version 32, s. 144

ändrade förhållanden som kan ha stor betydelse för assistansersättningen som överhuvudtaget inte nämns i paragrafen (t.ex. hjälpmedel).

När Försäkringskassan i efterhand bedömer att det har inträffat ett ändrat förhållande spelar det ingen roll att den enskilde hela tiden har fått personlig assistans och enbart använt sig av sin rätt att använda den beviljade ersättningen på annat sätt än som det beräknats i beslutet. Den enskilde och/eller dennes assistansanordnare ska enligt Försäkringskassan ändå återbetala den ersättning som de facto använts för att finansiera redan utförd personlig assistans enligt det beslut som gällde vid tidpunkten för assistansens utförande.

Humana Assistans välkomnar således ett förtydligande där god kvalitet är att den enskilde assistansanvändaren själv ska få bestämma vem, när, var, vad och hur, men vill samtidigt varna för att det sannolikt kommer att leda till fler beslut om retroaktivt indragen assistansersättning och återkrav på höga belopp om man inte samtidigt tydligare reglerar när och hur Försäkringskassan får ompröva rätten till assistansersättning och under vilka omständigheter återkrav kan ställas mot den assistansberättigade eller dennes anordnare.

Humana Assistans har med anledning av detta ett par förslag.

- Försäkringskassans möjlighet att besluta om återbetalning av assistansersättning bör begränsas till att endast omfatta situationer där ersättningen inte använts för att bekosta köp av personlig assistans. Det vill säga att även om Försäkringskassan i samband med en omprövning finner att personens rätt till assistansersättning borde ha upphört vid en tidigare tidpunkt föreligger hinder för beslut om återkrav om den assistansberättigade fått personlig assistans och använt den beviljade assistansersättningen för köp av personlig assistans eller kostnader för personliga assistenter.
- Lagstiftaren har genom åren tillsatt olika utredningar för att undersöka vad som ska berättiga till personlig assistans, hur den personliga assistansen ska finansieras, vad som utgör yrket personlig assistent och vem som ska vara huvudman för den personliga assistansen. Det har emellertid inte utretts vad "assistansanordnaren" är för rättslig konstruktion och vilka ansvar och befogenheter som ska vila på assistansanordnaren.

Genom de senaste årens ökade mängd återkrav, men också genom Inspektionen för vård och omsorgs ("IVO") tillsynsbeslut har en ny syn på anordnaren gjorts gällande där myndigheterna anser att assistansanordnaren **genom sitt arbetsgivaransvar får kännedom om den assistansberättigades hjälpbehov och att anordnaren har ett ansvar att löpande följa upp att den assistansberättigades behov motsvarar Försäkringskassans beslut.**

Detta är sådant som inte klart uttalats från myndighetshåll tidigare och som inte heller har något tydligt stöd i lag eller förarbeten. Om

assistansanordnaren ska påföras något sådant kontrollansvar bör det naturligtvis ske på uppdrag av lagstiftaren och inte påföras genom ändrad myndighetspraxis. Med anledning av detta föreligger det ett mycket stort behov att bringa reda i assistansanordnarens roll i relation till övriga aktörer inom den personliga assistansen. Något som lämpligen kan göras genom en statlig offentlig utredning.

7.5.4 Kommunernas möjligheter att få information bör användas i framtida kontroll av assistansersättningen

Humana Assistans tillstyrker förslaget att IVO ska kunna förelägga anordnaren att rätta brister i verksamheten enligt ny reglering och införande av 26 j § LSS. Humana Assistans tillstyrker även förslaget att IVO ska kunna återkalla en anordnarens tillstånd om bristen är allvarlig och föreläggandet inte följs genom en ny reglering och införande av 26 k § LSS. Humana Assistans önskar emellertid ett förtydligande där det klart framgår att ett återkallande av ett tillstånd inte kan ske utan att IVO först förelagt anordnaren att rätta brister i verksamheten.

8.2.5 Kommunerna ska anmäla beslut om personlig assistans för överföring

Beslut för personer som bor i gruppbofastad ska inte föras över

Det finns idag ett antal personer som bor i gruppbofastad och som dessutom har beslut om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS för aktiviteter som sker utanför gruppbofastaden. Enligt 106 kap. 24 § 3 SFB är det inte möjligt att bevilja assistansersättning för personer som bor i gruppbofastad. Utredningen föreslår därför att dessa beslut inte ska överföras till Försäkringskassan utan att besluten istället även fortsättningsvis ska ligga kvar i kommunens verksamhet. Det är emellertid inte tydligt enligt vilken grund ett sådant beslut skulle kunna fortsätta ligga under ett kommunalt ansvar när kommunen inte längre ska besluta om personlig assistans. Humana Assistans har därför ett annat förslag för hur situationen kan lösas.

Anledningen till att assistansersättning inte går att kombinera med gruppbofastad är att det i gruppbofastaden ska finnas den bemanning som krävs för att personens hela behov ska vara tillgodosett när personen befinner sig i sin bostad. De personer som idag är beviljade personlig assistans enligt LSS i kombination med gruppbofastad har den personliga assistansen beviljad för aktiviteter utanför bostaden. Det handlar framförallt om personer som har ett så pass omfattande behov av stöd och service att det inte är tillräckligt med till exempel ledsagarservice för att personen ska kunna få sina hjälpbehov tillgodosedda vid egna aktiviteter utanför bostaden. Det behövs istället personlig assistans.

Genom att göra en mindre språklig förändring i 106 kap. 24 § 3 SFB är det möjligt att även i fortsättningen ha personlig assistans för aktiviteter utanför bostaden. För personer som av någon anledning inte skulle nå upp till

kvalifikationen för personlig assistans finns fortfarande möjlighet att ansöka om ledsagarservice, vilket är en insats som kommunerna även fortsättningsvis kommer att ansvara för.

Humana Assistans förslag till ändring av 106 kap. 24 § 3 SFB:

Assistansersättning lämnas inte för tid när den funktionshindrade

...

3. vistas i den gruppbostad som hen är bosatt i

...

8.3.3 Beslut om särskilda skäl för assistansersättning för tid i verksamhet

Det händer att kommuner har beslutat att bevilja personlig assistans även i sådana verksamheter där det enligt Socialförsäkringsbalken ställs krav på särskilda skäl. För dessa personer är det viktigt att en övergång till ett statligt huvudmannaskap inte innebär att ett stöd som de tidigare varit beviljade, och som kanske är en förutsättning för att de överhuvudtaget ska kunna delta i verksamheten, inte upphör på grund av att förutsättningarna för assistansersättning är annorlunda reglerat än förutsättningarna för personlig assistans enligt LSS. Det är Humana Assistans uppfattning att lagstiftaren behöver säkerställa att dessa personer inte tillfälligt eller varaktigt blir av med rätten till stöd enbart på grund av införandet av statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen.

8.4 Försäkringskassan kan behöva ompröva vissa beslut

Humana Assistans tillstyrker utredningens förslag att Försäkringskassan vid omprövning på grund av väsentligt ändrade förhållanden endast ska få beakta förändringar som inträffat efter det senaste kommunbeslutet, dock max två år innan Försäkringskassans beslut om assistansersättning.

Humana Assistans anser emellertid att Försäkringskassan, om en sådan omprövning leder till indragen eller minskad rätt till assistansersättning, endast ska få besluta om återbetalning om assistansersättningen inte använts för köp av personlig assistans eller kostnader för personliga assistenter. Om den assistansberättigade har fått personlig assistans i enlighet med det beslut som gällde vid tidpunkten för assistansens utförande ska Försäkringskassan inte kunna besluta om återbetalning av assistansersättning som redan förbrukats.

8.5 Den enskildes anmälningsskyldighet för ändrade förhållanden bör begränsas

Humana Assistans tillstyrker att anmälningsskyldigheten för ändrade förhållanden ska gälla från och med att beslutet om assistansersättning börjar

gälla. En annan ordning skulle innebära en retroaktivt påförd skyldighet att anmäla sådant som inte omfattades av anmälningskyldighet enligt LSS.

8.6.4 Äldre bestämmelser fortsätter att gälla för de beslut som kommunen behåller ansvaret för

Humana Assistans tillstyrker förslaget att kommunerna ska behålla ansvaret för de beslut om personlig assistans som inte ska föras över till staten. Humana Assistans anser emellertid att staten även ska få ansvar för personlig assistans för personer som bor i gruppbostad, men som har behov av personlig assistans för aktiviteter som genomförs utanför bostaden.

Humana Assistans anser vidare att det behöver regleras tydligare hur kommunerna ska ta sitt ansvar när kommunerna inte längre har någon laglig möjlighet att bevilja personlig assistans. Beslut om personlig assistans enligt LSS är ofta tidsbegränsade vilket innebär att när tiden för beslutet löper ut har kommunen inte längre någon möjlighet att bevilja ett nytt beslut. Även om det handlar om ett begränsat antal individer så är det viktigt att dessa personer skyddas och inte försätts i ett sämre läge på grund av att lagstiftaren beslutat att staten ska vara ensam huvudman för den personliga assistansen.

8.6.6 Staten ska kompensera kommunerna genom ett riktat statsbidrag

Utredningen föreslår att kommunerna ska kompenseras för kostnader för personlig assistans under det år som samtliga kommunbeslut ska överföras till Försäkringskassan. Humana Assistans delar utredningens uppfattning att kommunerna ska kompenseras för sina kostnader.

Så som utredningen har uppmärksammat så finns det ett antal kommuner som har beslutat om ett lägre schablonbelopp per assistanstimme. Dessa kommuner bör enligt Humana Assistans uppfattning inte överkompenseras med det statliga schablonbeloppet. Humana Assistans ser två alternativa lösningar för att kommuner inte ska överkompenseras för utgifter som inte förelegat i verksamheten.

Antingen ersätts kommunerna med den lägre kostnad som kommunerna själva tillämpat (vilket inte torde kräva någon omfattande administration eftersom det handlar om x antal timmar gånger det lägre schablonbeloppet) eller så kan kommunerna under övergångsåret höja sin egen ersättning för utförd personlig assistans så att det motsvarar det statliga schablonbeloppet.